

Kirkkohallituksen yleiskirje nro 28/2021 26.11.2021

Kriisiytyvän seurakunnan mittarit

Kirkkohallituksen täysistunto on hyväksynyt tämän yleiskirjeen liitteenä olevan ohjeen Kriisiytyvän seurakunnan mittarit. Uusi ohje korvaa aiemman joulukuussa 2016 julkaistun Seurakuntajaon muutosta ja seurakuntayhtymän perustamista koskevan hallinnollisen ohjeen (Kirkkohallituksen yleiskirje 21/2016). Ohjeen taustalla on kirkolliskokouksen toimeksianto ja se on syntynyt yhteistyössä hiippakuntien tuomiokapitulien edustajien kanssa.

Seurakuntien omaehtoinen talouden sekä toiminnan ja hallinnon kehityksen seuranta

Ohje on kohdennettu sekä seurakunnille että tuomiokapituleille. Aiemman ohjeen puuttumiskynnykset on korvattu Kriisiytyvän seurakunnan mittareilla. Tavoitteena on ohjeistaa seurakuntia aktiivisesti ja säännöllisesti itse seuraamaan talouden kehitystään sekä hallinnon ja toiminnan tilaansa. Tämä tapahtuisi pääsääntöisesti tilinpäätöksen laadinnan yhteydessä, mistä on ohjeistettu myös taloushallinnon ohjeisiin kuuluvassa [tilinpäätöksen laatimisohjeessa](#). Seurakuntien toimintakertomuksessa tulee tilikaudesta 2021 alkaen tarkastella seurakuntatalouden toimintaa, hallintoa ja taloutta Kriisiytyvän seurakunnan mittarien valossa. Ohjeen tavoitteena on myös kannustaa seurakuntaa omaehtoisesti ryhtymään korjaaviin toimenpiteisiin. Mitä useampi mittari toteutuu sitä nopeammin tilanteeseen on syytä reagoida ja ryhtyä tilannetta korjaaviin toimiin.

Ohje sisältää joitakin esimerkkejä toimenpiteistä, joihin seurakunta voi ryhtyä mittarien toteutuessa. Yhtenä korjaavana toimenpiteenä voi olla yhteistyön lisääminen

naapuriseurakuntien kanssa. Ohjeen liitteenä on yhteistyösopimusmalli, jota on mahdollista hyödyntää yhteistyöhankkeissa.

Tuomiokapitulिन tehtävä on tukea ja valvoa seurakuntien hallintoa ja toimintaa. Tämä tehtävä sekä erikseen tuomiokapitulille säädetyt aloiteoikeudet oikeuttavat tuomiokapitulिन ryhtymään toimenpiteisiin, jos mittarit toteutuvat seurakunnassa eikä seurakunnassa ole ryhdytty korjaaviin toimenpiteisiin taikka seurakunnan omat toimenpiteet eivät ole riittäviä tilanteen korjaamiseksi. Ohje sisältää myös ylätason prosessikuvaukset seurakuntajaon muutokseen ja seurakuntayhtymän perustamiseen.

Kriisiytyvän seurakunnan mittarit

Kriisiytyvän seurakunnan mittarit on jaettu seurakunnan talouden mittareihin sekä toiminnan ja hallinnon mittareihin. Talouden mittareita on neljä ja ne liittyvät seurakunnan tilikauden tulokseen, taseen kehittymiseen, maksuvalmiuteen sekä henkilöstömenojen osuuteen toimintakuluista. Toimenpiteisiin on syytä ryhtyä, jos tilikauden tulos on ilman kertaluontoisia eriä negatiivinen kolmena peräkkäisenä vuotena taikka viimeisin tilikauden tulos on negatiivinen kirkollisveroprosentin ollessa jo 2,0 tai jopa korkeampi. Toimenpiteisiin on syytä ryhtyä myös, jos tilikausi on jäämässä alijäämäiseksi, eikä sen kattamista seuraavan kolmen vuoden aikana voida osoittaa ilman kertaluontoisia eriä taikka suunnitelman ylittävää metsänmyyntiä. Samoin toimenpiteitä vaatii tilanne, jossa seurakunnan maksuvalmius jää alle 90 päivää tai se heikkenee perättäisinä vuosina taikka, jossa henkilöstömenojen osuus toimintakuluista kasvaa kolmena peräkkäisenä vuotena.

Kriisiytyvän seurakunnan toiminnan ja hallinnon mittareita ovat muun muassa puutteet ja epäkohdat seurakunnan yhteiskunnallisten tehtävien hoidossa, toimielinten kokoonpanossa ja toimivuudessa sekä hallinnollisissa menettelyissä. Myös ongelmat seurakunnan perustehtävän hoidossa ja toimintakulttuurissa sekä seurakunnan kiihtyvä jäsenmäärän vähentyminen ovat merkkejä kriisiytyvästä seurakunnasta. Lisäksi toiminnallisen, hallinnollisen ja strategisen johtamisen heikkoudet ja puutteet sekä henkilöstön työhyvinvointi toimivat mittareina.

Lisätietoja asiasta antavat tilinpäätöksen laatimisohjeen osalta taloussuunnittelupäällikkö Johanna Simpanen sekä muutoin juristi Mari Mustakoski ja kirkkoneuvos Pirjo Pihlaja, sähköpostiosoitteet etunimi.sukunimi@evl.fi.

Kirkkohallitus

Pekka Huokuna
kansliapäällikkö

Pirjo Pihlaja
kirkkoneuvos

ISSN 1797-0326